

Asia: VN/27217/2021

Valtioneuvoston periaatepäätös yrittäjyydestä

Lausunnonantajia pyydetään vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

1. Onko yrittäjyyden periaatepäätöksessä otettu huomioon yrittäjyyden edistämisen näkökulmasta keskeisimmät asiat?

Ei. Mitä lisäisit tai muuttaisit? [Ammattiliitto Pro kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa ja esittää lausuntonaan seuraavaa. Periaatepäätöksessä on esitetty hyvin ja laajasti yrittäjyyteen liittyviä seikkoja ja ilmiöitä. Pron mielestä erityisesti yrittäjän sosiaaliturvan selkeyttämiseen tulisi kiinnittää huomiota. Tämän lisäksi henkilöt, jotka tekevät sekä palkkatyötä, että toimivat yrittäjinä tulisi päästää työttömyysvakuutuksen piiriin. Yrittäjällä tulisi olla mahdollisuus liittyä näissä tilanteissa myös palkansaajien työttömyyskassaa jäseneksi. Tämä vaatii luonnollisesti myös vakuutuksen rahoitusmallin selkeyttämistä ja pidämme hyvänä, että täydennysvakuutuksen osalta jatketaan asian selvittämistä.]

2. Mitä tulisi erityisesti ottaa huomioon yrittäjyyden periaatepäätöksen toteuttamisessa?

Pro pitää hyvänä toimia työnantajayritysten lisäämiseksi. Huomiota kannattaa kiinnittää yrittäjyysosaamisen lisäksi myös yrittäjien työlainsäädännön ja työmarkkinajärjestelmän tuntemisen lisäämiseen. Työntekijöiden palkkaamisen esteenä voi olla epätietoisuus työnantajalle kuuluvien velvollisuuksien hoitamisesta, pelko asiaan liittyvistä vastuista ja byrokratiasta. Pron näkemyksen mukaan yrittäjäkoulutukseen kannattaa lisätä em. osaamisalueet. Ammattiliittoja voitaisiin hyödyntää työnantajayrittäjien työlainsäädäntö ja työmarkkinaosaamisen lisäämisessä. Myös perehdyttämisessä, työssä oppimisessa ja työpaikkaohjauksessa löytyy yhteistyön kehittämisen mahdollisuuksia ammattiliittojen kanssa.

3. Ovatko yrittäjyyden periaatepäätöksen toimenpiteet poikkihallinnollisen yhteistoiminnan ja koordinaation varmistamiseksi riittävät (toimenpide 6.1.)?

Ei. Mitä lisäisit tai muuttaisit? [Pron tekemien tutkimusten mukaan yksinyrittäjäksi ryhtymisen esteenä voi olla hallinnollisen taakan määrä ja epäselvyys. Yhden luukun viranomaisperiaate helpottaisi tätä taakkaa. Pro näkee tärkeänä, että viranomaisyhteistyölle varataan riittävät resurssit ja yrittäjiä myös kuullaan poikkihallinnollisen koordinaation suunnittelussa ja toteuttamisessa. Lisäksi Pro ehdottaa, että yrittäjälle tarjotaan sähköinen portaali, johon kaikki palvelut on myös koottu yhteen paikkaan. Yritysten erityispiirteiden huomioiminen työlainsäädännön kehittämisessä ei saa toisaalta merkitä työntekijöiden suojan heikkenemistä. Pron mukaan yrittäjyydelle suotuisa

toimintaympäristö ei rakennu vain julkisen hallinnon toimin, vaan tarvitaan laajaa yhteistyötä, jossa keskieiset työelämätoimijat ovat mukana. Periaatepäätöksen toteuttamisessa tarvitaan poikkihallinnollista yhteistyötä ja sidosryhmäyhteistyötä, jota varten on oltava rakenne. Ehdotus Yrittäjyyden neuvottelukunnasta on kannatettava. Periaatepäätökseen on hyvä täydentää, että neuvottelukunnassa on mukana myös työmarkkinajärjestöjen edustus.]

4. Ovatko esitetyt seurantamittarit kattavat yrittäjyyden periaatepäätöksen seuraamiseksi (kohta IV)?

Mittareissa on syytä olla mittari jokaisen asetetun tavoitteen toteutumisen seurantaan. Seurantamittareista näyttäisi puuttuvan sen kaltainen työkalu, joka mittaisi onnistumista kohdan 3 (Vahvistetaan pk-yritysten työnantajamielikuvaa, osaamisen johtamista ja rekrytointi-osaamista osaavan työvoiman saatavuuden varmistamiseksi sekä vahvistetaan yrittäjien jaksamista) osalta.

Myös panostuksia yrittäjyyskoulutukseen on edellä mainittuine lisäyksineen syytä seurata.

5. Miten voidaan kehittää ministeriöiden välistä poikkihallinnollista yhteistyötä yrittäjyyden periaatepäätöksen toteuttamiseksi?

Keskustelun ja yhteistyön tulee Pron näkemyksen olla säännöllistä ja avointa ja asiakaslähtöistä. Yrittäjinä toimivia henkilöitä on syytä kuulla ja kuunnella periaatepäätöksen toteuttamisessa. Huomattavaa on, että yksinyrittäjän ja kevytyrittäjän ongelmat voivat erota huomattavasti suuremman yrityksen ja yrittäjän haasteista.

6. Muut mahdolliset huomiot yrittäjyyden periaatepäätökseen.

Ammattiliitto Pro pitää erittäin hyvänä, että periaatepäätöksen sisällöissä korostuu ennustettavuus, johdonmukaisuus, pitkäjänteisyys ja poikkihallinnollinen yhteistyö.

Luonnoksessa on tarkasteltu yrittäjyyden tukemista monipuolisesti eri tulokulmista. Onko tarvetta selvittää syitä miksi Suomi poikkeaa kasvua hakevien yritysten osalta niin voimakkaasti muista pohjoismaista ja EU:sta? Onko kaikki juurisyyt tunnistettu, jotta niihin voidaan pureutua kehittämistoimin?

Pro mielestä yrittäjille suunnattu kasvuyrittäjyyden ja kansainvälistymisen erikoistumiskoulutusohjelma on konkreettinen ja kannatettava ehdotus. Sen sijaan yrittäjyyden ja erityisesti yksinyrittäjyyden huomioiminen jatkuvan oppimisen uudistamisessa sekä Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen toiminnassa jää epämääräiseksi. Muistutamme, että Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen resurssit ovat erittäin rajalliset suhteessa sen toimintaan kohdistuviin odotuksiin: Palvelukeskuksessa työskentelee noin 15 henkilöä. Palvelukeskuksen rooli suhteessa yrityksiin on kuvattu tähän saakka lähinnä välillisenä. Jos roolia on näiltä osin tarkoitus vahvistaa, on ilmenen tarve tarkastella tehtäviä ja resursseja uudestaan.

Työhallinnon palveluissa on käynnissä suuret sekä rakenteelliset että sisällölliset uudistukset. Hallituksen työllisyyteen liittyvä uudistuskokonaisuus on laaja. Tähän saakka keskiössä on ollut pitkälti työnhakijan palvelujen kehittäminen (mm. uusi palvelumalli). Yrityspalvelujen kehittämisestä on keskusteltu tähän mennessä vähemmän, vaikka myös niihin TE-palvelujen järjestämisvastuun siirto kunnille vaikuttaa merkittävällä tavalla. Näitä osin periaatepäätös on suhteellisen ohuesti kirjoitettu (viittaus järjestämisvastuun siirtoon yhdessä virkkeessä sivulla 5). Kehittämisessä tavoitteena on asioinnin asiakaslähtöisyys ja sujuvuus, jossa luotetaan pääosin kehittyviin digitalisiin palveluihin ja tekoälyn mahdollisuuksiin. Olemme työhallinnon valmisteilla oleviin uudistuksiin antamissamme lausunnoissa kiinnittäneet huomiota mm. siihen, että julkisen hallinnon työvoima- ja

yrittöspalveluissa on oltava resursseja markkinoida esim. rekrytoiville yrityksille avoimen ja maksuttoman palvelualustan (Työmarkkinatori) käyttämistä. Ylipäänsä kaikkien myös yritysten käyttöön suunnattujen uusien (digitaalisten) palvelujen markkinointiin ja käytön opastukseen tulee olla henkilöresursseja ja digitaalisten palvelujen kehittämiseen pitkäjänteinen rahoitus. Periaatepäätös ei myöskään anna vastauksia miten yrittöspalvelujen sisällön laatu ja saatavuus varmistetaan jatkossakin koko maassa.

Uutta toimintaa tai toiminnan muutosta koskevan ympäristölupahakemuksen tavoitteellinen keskimääräinen käsittelyaika on aluehallintovirastoissa 10 kuukautta (Suomi.fi sivuston tiedon mukaan). Periaatepäätöksen lupaus alle vuoden käsittelyajasta ei näin ollen ole oikeastaan lupaus paremmasta. Lupa-käsittelyn pitkittymiseen lienee useimmiten syynä puutteet hakemuksissa, jolloin erityisesti opastukseen ja neuvontaan tulee lupaviranomaisilla olla riittävät resurssit.

Mäkynen Maria
Ammattiliitto Pro ry